

REDACTIA
strada Aulich Nr. 1
ABONAMENTUL
Austro-Ungaria:
un an 20 cor. pe 1/2
10 cor.; pe 1/4 de an
cor.; pe 1 lună 2 cor.
de Duminecă pe an
4 coroane.
Pentru România și
trănitare pe an:
40 franci.
scripse nu se napotază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, strada Aulich Nr. 1
INSERȚIUNILE:
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.
Serisori nefrancate nu se
primesc.

SINOADELE.

Pe Dumineca Tomii sunt chemați Sinod deputații aleși de poporul episcopar al bisericii de răsarit în cele trei eparchii române: a Sibului, Aradului și Caransebeșului. Marit fie în vechi numele lui Andrei Șaguna, metropolitul care în darul ce i-a dat Dumnezeu și în voința sa tare, ca din cenușă să iasă Sionul altar înființând metropolia ortodoxă română. Marit are să fie numele lui nu numai pentru că a înființat metropolia română din Ungaria și Transilvania, și pentru că el a lăsat o lege care să aparțină prin care să se deschidă școlile române a instituit școlile populare române. Prin sinoadele episcopale, protopopești, ep. rchiale și episcopiești și prin congresul național bisericesc, poporul își chivernisește și de-a dreptul averea și își găsește calea într'u cele duhovnicesc.

Nu este biserică în Europa, care să aibă un temeliu mai tare și mai minte întocmit. moase, "și sun.

Cuvine-se deci, ca să se aducem în minte cu fiască dragoste de urzitorul Sionului Organic, de marele arhiepiscop Andrei baron de Șaguna, căruia Românil ortodoxi pot mulțumi legătura nouă ce este între biserică și naționalitatea lor.

Un asemenea prilej sârbătoresc este deosebit deschiderea, în fiecare an, a Sinoadelor episcopale, ținute în reședința episcopescă și a chibșului asupra mersului afacerilor bisericești și școlare.

Bar' de astădată însemnătatea acestor Sinoade este cu atât mai mare, cu cât avem a face cu Sinoadele, care alese mai septemăniile trecute, au fost dintr-o parte două: cel de la Sibiu și Sibiu, au să lucreze sub conducere nouă, având noi, arădanii, un pop nou, ear' ardelenii metropolit

Ca ori ce alegere, așa și cele din Sinod, au fost împreunate cu o mare frământare. Pe ici, pe colo, s'au vorbit și deslănușit și patimii. Avem credința nestrămutată, că cei pe care poporul i-a învrednicit cu încredințarea sa, intrând în Sinod, n'au de gând să facă un singur gând, o singură dorință: binele și înaintarea bisericii și a țării române!

Mar' ales în ce ne privește pe noi cei din eparchia Aradului, suntem convingeți, că sesiunea ce începe nou episcop și cu nou consistor, este o epocă pe prosperare, de reînnoșare și întărire pe toată linia. Să vedem și la noi o întâmplare venisul și neovăința ce unii înălțurați dela conducerea treburilor bisericești au vădit prin foș ungurești și românești să tulbure liniștea și bună-in-

telegerea ce va trebui să domnească în Sinod, pentru-ca unul fie-care și toți împreună să putem închina toată mintea și întreaga inimă lucrării de bine pe care poporul o așteaptă dela aleșii săi.

Trăim vremuri grele. Primejdii peste primejdii se îngrămădesc. Ear acestea nu pot fi înlăturate prin certuri între frați, între fiii aceleiași biserici, ci numai prin sălășuirea între noi a duhului evangheliei și a tuturor sfințitelor scripturi.

Avem nădejdea, că toți fruntașii poporului, aleși deputați la Sinoade, de aceste principii se călăuzesc. Ei salutăm deci la întrunirea lor în Sinoadele episcopale și le dorim spor la muncă, pentru-ca numai mărind cinstea și puterea bisericii române ne-am făcut o datorie și aducem închinare dreaptă numelui marele arhiepiscop Andrei Șaguna.

Intâlnirea monarhilor. Foile din Germania aduc știrea, că în luna Septembrie împărații Austro-Ungariei, Germaniei și Rusiei se vor întâlni desigur.

Francisc Iosif la Berlin va fi întâmpinat nu numai de împărații Germaniei, ci într'u primirea lui va merge la Berlin și regele Saxoniei, principele Bavariei și toți principii domnitori din marile ducate germane. Se crede că va merge la Berlin și prințul moștenitor al Italiei și al României.

Mocsary cere revisuirea. Postul president al partidului kossuthist într'un articol publicat în „Egyetértés” (de la 26 c.) după ce constată lupta confesională ce bântuie între Unguri, cere revisuirea legilor politico-bisericești, pe care kossuthistii protestanți le votaseră cu atâta însufletire. Deocamdată cere numai revisuirea privitoare la căsătoriile mixte, pentru a pune stavilă prozelitismului catolicilor. Veni va însă vremea, când Ungurii toți vor cere revisuirea tuturor legilor politico-bisericești.

Încăerați d'abinele. Cearta între partii și urmează. Bartha zice în „Magyarország” că „Egyetértés” d'aceea scrie într'una despre o vesele lui Ugron pentru-că lui Eötvös îi place... „abrikul”, adică: în totdeauna a fost plătit de guverne să facă opoziție după placul lor.

Și mai aspra e cearta între cei din partidul de poreclită „liberală”. „M. Szó”, foaia lui Bánffy, scrie de pildă:

„Dar' e păcat să vorbim de Vészi în legătura cu afaceri politice. E vorba adică de discuția cinstei și lealității discuției lui Vészi, care nu e constiț și nu e leal. Din momentul în care Bánffy l'a gonit pe dl acesta din clubul liberal, Vészi pe tonul cel mai brutal și mai plin de ură aruncă asupra lui Bánffy vitriol și putoare de canal...”

Și asta ține așa de vre-o zece zile.

Cehii cătră Unguri. Dr. Kramarz, fost vice-president al Reichsrathului și fruntaș al tinerilor cehi, a scris un articol în „Uj Magyar Szemle”. Tinta articolului este să-i câștige pe

Unguri pentru a recunoaște dreptul istoric al regatului ceh, care, zice Kramarz, n'a putut fi desființat nici în urma catastrofei dela Dealul-Alb nici în urma loviturii de stat dela 1749 a Mariei Teresia. Aceste acte ale forții brutale au creat numai stări factice, dar temeiul de drept a dinastiei domnitoare: contractul bilateral dela 1526, nu l'au nimicit.

Cu un cuvânt: fruntașul ceh voiește să i câștige pe Unguri pentru reînființarea regatului boem, asigurându-i că prin aceasta dualismul nu va suferi de loc.

Presă maghiară comentesează viu articolul fruntașului ceh. „Magyarország” obiectionează: cum, deși Kramarz declară că dualismul dela 1867 pentru politica cehă a fost fatal, totuși scrie în sens de a nu se atinge, a nu combate acest dualism?... Ungurul tot Ungur: Nu înțelege pe Slavul șiret, care procede cu diplomație!

Congresul internațional. Ziariștii slavi din Austria au hotărât după cum se știe, în anul trecut, ca să țină viitorul lor congres în Agram. După-cum se știe, deputatul croat M. Zera a și fost să vorbească cu banul croațel. Acesta i-a dat să înțeleagă însă că în actualele împrejurări un asemenea congres nu se poate permite în Agram. Congresul se va ține deci pe „teritoriul austriac”, probabil la Spalato. Vorba e: ce vor zice apoi italienii de păcolo?

Pentru d-nii ministri Krieghammer și Fejervary.

Dacă dl ministru al armatei împărătești și cel al honvezimeii dorește ca Români să nu ia slujba militară drept robotă, unde feciorii noștri sunt ținuți trei ani de zile pentru a-și uita de legea lor strămoșească, rugăm să dea aspre porunci:

1) comandanților de corpuri în care sunt soldați de legea gr. orientală și greco-catolică pentru a se opri ca feciorii de această lege să fie duși la serviciu în sfintele sărbători ale Paștilor, după cum s'a întâmplat aceasta în garnizoana dela Arad, unde honvezii de naționalitate română au fost puși să facă slujbă până și în ziua de paști, în loc de a fi trimiși la biserică, cum orânduise mai anul trecut un ordin preafinalt;

2) preoților militari de legea gr-or. și gr. cat. să li-se dea îndrumări ca în sfintele sărbători ale Paștilor să pună toată grija, față de soldați, într'u a-i împărții cu cele duhovnicești.

Altminteri soldații nu vor fi o masă însuflețită pentru lucruri sfinte: Dumnezeu, tron și patrie, — ci niște brute demoralizate chiar de cei, căror le incumbă datoria să grijescă nu numai de tăria trupului lor, ci și de sufletele lor creștinesc.

După câte știm, Ovreilor li-se dă slobozenie să prăznuiască toate serbătorile. Oare Români, cari de atâtea ori au sângerat pentru tron și patrie, să nu fie vrednici și ei de a li se respecta serbătorile?

Ear pe prelații români îi rugăm să-și ridice și ei vocea!

CONGREGAȚIA.

Luni, 30 Aprilie n. la orele 9 dimineața se va ține adunarea generală ordinată a congregației Aradului.

La ordinea zilei va fi raportul vice-comitetului Dálnoky, alegerea unui controlor la masa orfanală, a unui candidat de trimis la Academia militară Ludovicăna (honvezi) și alte o mulțime de afaceri, dintre cari unele destul de însemnate.

DIN ROMANIA

De la Academie. Membri noi au fost aleși la Academie, în secția literară dl. Filipide, profesorul din Iași însărcinat cu continuarea lucrării marele dictionar început de dl Hașdeu; ear pentru locul vacant în secția istorică a fost luptă între dl cavaler de Pușcar (de la Brașov) și între dl Ioan Bianu, bibliotecar al Academiei. Și după a treia votare, fiecare a intrunit câte 15 voturi și astfel în înțelesul statutelor, proclamat a fost dl Pușcariu, ca cel mai bătrân și mai vechiu membru corespondent.

Intre cei premiați pentru lucrările lor, este și dl Zaharie Boiu, referent consistorial în Sibiu, care a primit o parte dintr'un premiu (1500 lei) pentru cartea sa „Semănțe din agrul lui Christos”.

A primit și dl Al. Vlahuță premiul „Năsturel” de 4000 lei pentru lucrarea sa „Clipe de Liniște”.

Din Dietă.

— Ședința de la 25 l. c. —

A fost o ședința cu mulți vorbitori și cu puțină ispravă. În concordanță cu programul de lucrare statorit de ministrul-president Széll în ședința trecută, „părinții patriei” ar fi avut să asculte desbaterea asupra unei serii întregi de petițiuni. Aceste însă, ca de obicei, au fost împărțite feluritelor comisiuni, și i-au venit din ele fiecărui resort ministerial câte una-două.

Prin desbatere a trecut în ședința una singură: petiția comitatului Comorn privitoare la taxele pentru căreșutul la alegeri.

După astea ministrii au dat pe rând răspunsurile la mai multe interpeleții, ce li se făcuseră înainte de vacanța Paștilor. Răspunsurile au fost toate luate la cunoștință.

Ca un moment al ședinței se înregistrează încă și faptul, ca, după o

lungă absență, de astă-dată a resunat earași în cameră și glasul ministrului de învățământ *Wlassics*, care a răspuns și el la o interpelație a deputatului *Madarász*.

— *Sedința de la 26 I. c.* —

Azi atât camera deputaților, cât și casa magnaților au ținut câte-o ședință scurtă. Obiectul a fost cetirea celor două autografe prealnalte, prin cari s'a anunțat închiderea sesiunii a țării și deschiderea sesiunii a patrii Dietei.

Ședința camerei deputaților s'a deschis la orele 10, ear a magnaților la 12 oare, și s'au încheiat prin anunțarea, că a patrii sesiune se deschide *Luni, în 30 Aprilie a. c.*, ear până atunci ambele camere au să pauzeze.

Asociațiunea în Bănat.

— *Adunarea despărțământului Bocșa al „Asociațiunii transilvane” în Fizeș.* —

Ni-se trimite următorul raport:

Marți, a treia zi de Paști, în 11 Aprilie v. 1900, tocmai la rugă s'a ținut în comuna *Fizeș* adunarea despărțământului Bocșa al „Asociațiunii transilvane”, sub președinția zelosului președinte Ioan *Budințanul*, avocat, însoțit de membrii comitetului: Reverendissimul D. Maxim *Popovici*, protopop, veteranii învățători: Ioan *Marcu*, *Stefan Albu* și *I. Vulpe*, cărora s'au mai alăturat învățătorul D. *Pruneș* și alți fruntași din Bocșa-română.

Sosirea acestora a fost semnalată în comună prin slobozirea unei pine. După deszălecare, au luat cu toții parte la serviciul divin, care încă nu se terminase. După împărțirea anaforei s'au adunat cu toții „mic cu mare, tiner și bătrân” în piața dinaintea bisericii, unde a fost pregătită tribuna pentru vorbitori.

Comitetul a fost întâmpinat de corul vocal, condus de învățătorul *Cotérlă* cu Motto: „Știința cultivează”, apoi a fost binevenat de preotul local *Simoon Popa* prin o scurtă alocuțiune, după care corul a intonat „Mulți ani”.

După acestea urcă tribuna zelosul domn președinte și printr-o vorbire purceasă dintr-o caldă inimă românească cu cunoscuta-i vervă oratorică să adresează publicului adunat și sêtos după învățătura folositoare. A arătat scopul venirii comitetului în comună, ca cu iubire să învețe poporul despre lucruri folositoare, cum sunt: cruțarea, cultivarea mai rațională a moșioarei moștenită de la părinți, precum și despre alte ramuri de economie, ca astfel să deschidă mai multe izvoare de venit, din care să-și poată acoperi lipsele și dările cele multe, căci vremile grele sunt și dacă vom sta cu mâinile în sân și nu vom ține paș cu celelalte popoare conlocuitoare, ne vom prăpădi. A intonat foloasele tovărășiilor și intrunirilor și a recomandat stărpirea unor datini și credințe rele, cari încă au contribuit în mare parte la sărăcirea poporului prin multele zile ținute ca sărbători, pe când ele numai opresc pe oameni în lucrare, în munca neapărată, perzându-și timpul cel scump.

După această vorbire plină de învățături și primită cu bucurie și mulțumire, a urmat prelegerea dlui *Stefan Albu* despre pomăriu peste tot și în parte despre nobilitatea pomilor. A arătat în praxă 5 chipuri de nobilitate sau altoire: în crepătură, sub coaje, în unghiu (unghia caprei), copularea și oculara.

Cu toate că *Fizeșenii* cultivează din vremuri vechi acest ram de economie, totuși prelegerea aceasta a fost ascultată cu viu interes, căci e mare meșter dl *Albu* în acest studiu.

Al 3-lea punct din program a fost prelegerea învățătorului *Dimitrie Pruneș*,

despre cultura *golițelor*, care asemenea a fost ascultată cu interes și primită cu mulțumire. Acestuia a urmat studiul zelosului preot *Petru Eremia* din *Colnic*: *Despre sălaşe*, un elabarat anum: copus despre împregiurările și hotarul comunei *Fizeș* și care face onoare autorului. Este compus foarte bine și într'un limbajiu de tot plău: popular. Acest studiu este un omagiu adus memoriei decedatului seu socru. Din această lucrare se vede ca un fir roșu iubirea acestui preot către poporul din *Fizeș* și modul înțelept ce-l recomandă spre urmare poporului, ca să mai poată scăpa de sărăcia în care a ajuns azi. În absența autorului lucrarea a fost predată de dl *Ioan Marcu*, care i-a mai adăos și din bogatele-i experiențe și cunoștințe.

După-ce s'au terminat prelegerile, dl președinte a mai spus odată pe scurt mē duva prelegerilor, punēnd la inima poporului adunat, cu deosebire tinerimei, cele auzite și i îndeamnă să-și iubească moșia, limba și legea.

Mulțumind poporului adunat pentru participare într'un număr atât de impunător, precum și pentru buna ordine ce a domnit peste tot, încheie adunarea între însuflețite strigări de „să trăiască”.

După aceasta simpaticul notar din loc, dl *Isidor Geo-gevicu*, prin cuvinte alese mulțumește comitetului pentru ostenechile arătate întru lățirea învățăturilor folositoare între popor.

Tot cu acest prilegiu comitetul a pus fundamente unei biblioteci școlare, dăruind mai multe scrieri populare pentru acest scop.

După închiderea adunării, comitetul împreună cu inteligența din loc s'au intrunit la masa ospitalieră a dlui notar d.n. comună, precum și la dl *Ioan Popoviciu* proprietar tot acolo, unde au fost invitați la prâns.

O mică indiscrețiune imi permit să-ți de inteligența de acolo, și anume: s'a dat — poate fără voie — prea puțină atențiune unui membru din comitet, poate numai fiind că el e de altă confesiune?...

După amezai a fost jocul îndatinat la astfel de ocașuni. Tinerime a fost multă de ambe-sexe: feciori viguroși și fete frumoase, dar — durere — toate îmbrăcate în haine străine și pocite, imprumutate, se vede, de pe la dame... Ele au părăsit cu totul portul cel original românesc ce-l purtau strămoșele lor, ca să îmbrace acum străine străine.

Azi le vezi în haine de „mătasă” și în papuci—domnești. Sărmană furcă, și tu suveică și răboiul! Azi fost până acum la loc de cinste, și ce bine era atunci! Azi azi ajuns de ocară, căci multe din femeile și fetele noastre din popor nu știu azi nici toarce, nici țese. Tocmai aceasta e pricina decadentei materiale a comunei *Fizeș*, care mai înainte era o comună fruntașă. Luxul sau pompa, mândria și risipa, cum și alte păcate,—cari de astă-dată le retac,—sunt cei mai mari dușmani ai *Fizeșenilor*, ca și ai multora dintre fiil neamului nostru.

De aceea inteligența din *Fizeș*, de care, mulțumită lui *Dumnezeu*, e destul de bogat, — să-și țină de cea mai sfântă datorie a combaterii pe toate căile aceste rele și a sta în ajutorul „Asociațiunii” cu toate mijloacele posibile și să fim siguri, că toate se vor îndrepta ea-și spre bine.

Ferendianul.

Nebunie șovinistă.

„Magyar Szó”, organul lui *Bánffy*, scrie în numărul său de azi: „Interesele dinastiei și al maghiarismului sunt aceleași. Interesul dinastiei este să se poată sprigini pe o Ungarie tare, ear Ungaria numai așa poate fi tare, dacă se dezvoltă în direcție șovinistă maghiară; mulțumitor și credincios dinastiei va fi poporul maghiar îndeosebi atunci, când permite

întărirea în acest chip al maghiarimel”...

Nebunie mai mare n'a scris încă șovinist maghiar!

Doar lumea întreagă știe unde s'a ajuns prin șovinismul maghiar, și însuși dinastia știe mai bine, că și catastrofa de la 1848 s'a provocat în urma acestui șovinism! Pace nu s'a făcut de cât la 1867, când Ungurii au văzut și ei că numai prin deopotrirea îndreptățire a naționalităților se poate susține acest stat. Ear cine prin șovinism împedecă să ajungă la valoare egala îndreptățire, este un criminal bun de pușcărie ori de dus la casa nebulilor.

Răboiul buro-englez.

Dela *Bloemfontein* spre miază-zirăsărit, în *Oranje*, e o luptă pe toată linia, dela al cărei rezultat depinde înaintarea *Englezilor*. Lordul *Roberts*, a trimis în partea de miază-zi a *Oranjelui* mai mult de jumătatea trupelor din *Bloemfontein*, *trezeci mii de soldați*, ca să elibereze *Wepenerul*, și să împresoare pe *Buri*, cari li amenință cu primejdiu tot mai mari, să-și înfrângă și să-și înceapă înaintarea înspre hotarele *Transvaalului*.

Nu se știe hotărît numărul *Burilor* dinspre miază-zi, după o statistică sunt zece mii, după alta sunt cincisprezece. Trupele engleze se luptă în cinci divisiuni. Generalul *Hart* și *Brabant*, cari au venit de pe câmpul de luptă din *Natal* spre eliberarea orașului *Wepener*, au 6000 oameni; trupa generalului *Rundle* lângă *Dewetsdorp* 8000, cavaleria generalului *Hamilton* și trupa lui *Coleville*, care stă lângă apeductul la *Bloemfontein*, are 18.000 de oameni; asupra *Bloemfonteinului*, lângă *Glen*, stă ultima trupă trimisă, cam 2500 oameni, ca să apere podul de pe *Modder*.

Burii au asediat cu mari puteri orașul *Wepener*. Trupele, cari s'au retras dinaintea lui *Brabant* de pe *Bushmankop*, s'au postat în giurul orașului și bombardează tabăra engleză cu șase tunuri.

În *Londra* se speră, că apropiându-se generalul *Brabant*, *Burii* vor înceta să mai asedieze *Wepenerul*. O telegramă spune, că *Burii* s'ar fi retras deja din preajma nimitului oraș.

Telegrame mai noue dau a se crede, că luptă decizătoare între *Englezi* și *Buri* este foarte aproape. Înregistrăm dintre acestea următoarele:

Luptă până la extrem.

Londra, 26 Aprilie. Ziarul „Daily Mail” cu data 25 I. c. i-se raportează din *Kimberley*:

Eri *Burii* din nou au luat poziție în apropiere de *Windsorton*. Armata lor de acolo e compusă din reșculați din *Priesca*, *Campbell* și *Griquatown*, cari împreună cu femeile și cu familiile lor au pornit spre mează-noapte. Peste tot acolo *Burii* nu sunt decât în număr de 500 oameni.

Din *Lourenco-Marquez* cu data de ieri, i-se raportează ziarului „Times”:

Din isvor demn de credință se spune, că *Burii* îngrămădesc mulțime de muniție în magaziiile lor din districtul *Lydenburg*, din aceea-ce se vede, că *Burii* privesc ca cea din urmă

poziție a lor locuri e muntoase. Incestea ei întăresc din greu ținutul giurul orașelor *Johannesburg* și *Pretoria*. În fabrica din *Johannesburg* *Burii* crează ziua și noaptea. În fiecare temând ei scot de-acolo câte 700 tuse.

Pace fără independință?

Londra, 26 Aprilie. Ministrul emcomerțului *Ritchie* a ținut ieri la *Crow* vorbire, în care a accentuat, că singuradiție pentru încheierea păcii este, ca independința republicilor africane să i-o dată pentru totdeauna (!)

E greșită presupunerea—zice—gramele privitoare la evenimentele în *Spionskop* au fost publicate fără la lordului *Roberts*. Publicarea telegramelor n'au să pricinuiască revocarea generalului *Buller*.

Nouă înfrângere a Englezilor.

Londra, 26 Aprilie. Cu data 25 Aprilie i-se raportează agenției „Reuter” din tabăra *Burilor* de la *Dewetsdorp*.

Generalul *De Wett* încă joasă, că o trupă a *Englezilor* înteează spre *Dewetsdorp*. numai de cât i-au înat la *Gouveneri* s'au încăierat cu *Englezii* luptă. Până seara *Burii* necoș au tras din tunuri asupra *Burilor* engleze. Peste noapte rēnd pe mai mulți *Englezi* au sosit în *Burilor*. A doua zi *Englezii* dă și-au cercat norocul, dar generalul *De Wett* a pornit trupe cu tunuri potriua lor și după o bombardindelungată, *Englezii* au luat-o la lăsând pe câmpul de luptă mulțime de morți și răniți.

În fața unei decizive.

Londra, 26 Aprilie. Se confirmă știri, că *Englezii* au părăsit *Bloemfontein* și lordul *Roberts* cu vr'o 40.000 oameni plecat în urma *Burilor*, ca să-i atace la *Bloemfontein* numai câteva trupe.

Cu data 25 Aprilie se telegrafează din *Capstadt*:

În simul ministeriului din *Capstadt* o neînțelegere în ce privește viitorul publicelor bure. Doi dintre ministri anezarea, ear alți doi pretind cu să li-se lase deplina independință. Dintre ministri este neutral în afacere.

Paris, 26 Aprilie. În cercuril tare se ia ca un eșec suferit de *Burii* faptul că prin tactica lor, *Burii* au pe loc 6 săptămâni și l'au silit să o parte mare a oștii sale, peste 10000 oameni, s'o trimită spre răsărit și zi de *Bloemfontaine*, unde *Burii* au ales pentru ca astfel cei dela *Transvaalului* să alibă vreme a să bine.

ULTIME ȘTIRI.

Austro-Ungaria și Montenegro.

Vechia încordare a raporturilor dintre țaria noastră și *Montenegro* a devenit mai acută prin faptul, că de curēnd, la *Montenegro*, *Sultanul* a înghădui negrului să-și institue un consulat în *Scutari*, fostă capitală a vechii împărății unde să apere interesele șerbismului. giurarea aceasta a produs sânge în ales în *Viena*, astfel, că ministrul de al monarșiei noastre, contele *Goluchowski* s'a angajat și a reușit să zădăreș planul *Montenegro*ului, îndușerând țanul să-și revoace înghăduința dată.

APEL

cătră

Poporul și inteligența română din comitatul Hunedori.

Din apelul și statutele tipărite, reproduse ziarele noastre cu multă bunăvoință, s'a făcut totuși pașii de lipsă pentru înființarea unui așezământ de mare folos pentru poporul nostru din comitatele de Jos, Bistrița, Târnave, Murș Turda, Turda-Arieș, Olorheiu, Arad, Caransebeș și în deosebi comitatul nostru al Hunedori.

În vorba de înființarea: „Transsylvania a primei fabrici ardelenene pentru vânarea și prelucrare de poame și legume de pădure în Deva.

Scopul întreprinderii e: a valorisa — a vinde și folosi cu dobândă — tot de poame, rămășițe dela poame și lemn, atât în stare proaspătă, precum se face, cât și în stare prelucrată, ca făcând: a aranja eventuale expoziții și a aduce din venitul curat producătorilor premai mari ori mai mici, amăsurați timp și împregiurăriilor“ (§ 3 din statute). Un nou și bogat câmp de învățare națională ni se deschide. Comercializarea poame proaspete și uscate, cu fabrica deosebite mai cunoscute sunt: vinul, sul, cognacul, licherul ș. a. beuturi, dulceturile, poamele zăhărate ș. a., împreună fac un negoț mare de mijlocitorilor speculanți. Poporul nostru, producătorul de poame, s'alegea pe cu nimic.

În viitor altcum are să fie: poporul să aibă folosul potrivit cu sudoarea muncii sale, ear' negoțul și fabricile să chemarea a da preț, a da ajutor, ca crud al țărânului să-l aducă și lui să mai însemnate și sigure.

Poamele le poate țărânul însuși aduce de la loc sigur, ori când și ori-cât de timp, de sece și de o sută de ori cât are. Ori le poate aduna cutare țărân, mic sau mare, ori preot destoinic: cu prețuri mai decât până acum. Fertil vinarsului, de la un loc sigur ș. a., le pot săvârși tot alți, cu venite sigure. Fabrica apot le va aduce în lumea mare. Poporul va învăța cum să se lege poamele frumoase, cum să le prelucere bine, ear' soiuri sunt scumpe; și un loc sigur și cinstit de vânzare. Țărânul e sibina binelui propriu și nu de altul în mâna speculantului rafinat și rășinat.

Și binele poporului nostru, ca să se înființarea acestei fabrici.

Și cum și rugăm deci inteligența să se poarte și lămurască, învățătorii să scrie, poporul mai cu dare de mână, să scrie cât se poate de multe părți de interes: 50 coroane partea.

Coalele de subscriere se află în fiecare din preoții noștri, ear' în orașe la inteligența.

Sperăm, că și Românii comitatelor noastre vor da mână de ajutor; pentru fabrica are caracter general și se expune teate părțile patriei noastre din țară.

Arad, la 1/14 Aprilie 1900.

Dr. Aurel Muntean m. p. Dr. Silviu Ionescu m. p. protopopos. Dr. Silviu Ionescu m. p. Ioan Năstase m. p. Iosif de Orbășiu m. p.

A. Nicșan m. p. George Nicșan m. p. Ardelean m. p. Dumitrie Ardelean m. p.

Noutăți

Arad, 27 Aprilie 1900.

congregație. Sâmbătă seara membrii al congregației comitatului Aradului, la locul obișnuit, conferință prealabilă la velenarea adunării de Luni a comitatului. Sunt rugați să fie membrii a

Centru dl dr. Rațiu. Mai zilele trecutului „și „Controla“ au publicat pline de ocără atât la adresa P. Episcopului Goldis, cât și a sfetului, ba nici soțiile acestora n'au rămas. Nu ne-am mirat, văzând înșurător și calomniile din pamfletul timișoreanțului acelei fituici atâta știe,

atâta și face deci Nicu nu ne-am mirat, aflând că articolele sunt trimise din cancelaria d-lui dr. T. Popescu, nepotul fostului episcop al Aradului și de tatăl acestuia. Ne-am mirat numai, când am văzut, că „Tribuna“ publică din peana lui Dori Popescu articol în care nici chiar sanctuarul familiar nu este cruțat. Dacă nainte vreme, când „director“ era consăngeanul vestitului Daiianu s'a putut întâmpla ca în coloanele „Tribunei“ să scrie un Dredean J nō (insultând pe Dr. V. Lucaciu), ne închipuisem că în primul rând vinovat este acel „director“ plin de patimi urite. Acum nu mai e însă Dedu la foaia „autorisată“, și totuși vedem publicate la cruri ce nu s'au tipărit nici chiar sub — Daiianu!

Răspunderea întreagă cade așa dar asupra d-lui dr. I. Rațiu, cărui acun, că s'a însășitoșat, îi punem următoarele întrebări: Nu crede d-sa că este a înjosi presa, publicând articole ca cel trimis d-sale de notarul pensionat (de silă) Dori Popescu? I-ar plăcea d-sale să publicăm articoli despre viața familiară a d-sale, flicelor și ginerilor d-sale, cum face d-sa publicând articol în care e vorba până și de chipul cum s'a însurat un domn avocat din Arad?!. Oare familiile aradane, ear' nainte cu câțiva ani primiseră cu atâta cinste pe una din ficele dlui Rațiu atâta merită: să fie calomniate și batjocorite în ziarul d-lui Rațiu?

Și ce zice dl Rațiu văzând cum „M. Szó“, „Arad és Vidéke“ și alte foii ovreobanfiiane reproduc cu plăcere scriselile „Tribunei“, luând partea clienților d-lui Rațiu și ocărind și ele pe cel, cărui dl Rațiu le discută până și felul cum s'au însurat? D-sa, care a măritat și are încă de măritat o fică, prin asemenea publicațiuni vrea să folosească naiunei române?

Nadina Slaviansky, vestita directoroară de cor și ea însăși artistă fără pereche în felul ei, va da la 1 Mai n. un concert în sala „Crucea Albă“ din loc. Corul acesta rusesc se compune din 40 persoane, îmbrăcate în pitorescul costum național rus din veacul XVI și XVII. Cântăreții vor fi apoi un pianist de mare orșestră numită bălaieica „Programele“ va fi foarte variat; bilete, câte 1, 3 și 2 coroane se află de vânzare la librăria Klein.

Producțiunea meseriașilor noștri din Arad, ce se arangează Duminică seara la „Crucea-albă“, promite a fi cât se poate de interesantă și cercetată de publicul nostru. Probele se țin cu multă diligență. Intreg corul va fi îmbrăcat în frumosul costum din Secusigiu.

Vicieni puțin inteligente. Cu viclenia caută să învingă mai ales cel ce n'au dreptate ori vor să amăgească lumea. Cancelaria din Arad a „neamurilor“, în fața căderii la alegeri a atâtor viștăre, a dat o pe coarda vicleniei. Astfel, în „M. Szó“ și „Magyar-ország“ dela 26 c. delunță Ungurimei pe dl Dr. G. Popa că e aderent fanatic al lui Mangra... În pamfletul din Timișoara însă și în naționalista dela Sibiu acuză pe episcopul Aradului pentru „decadența națională“ din cauză că la sinod s'au ales d-nii N. Mladin și Dr. G. Popa, Români cari sunt în serviciul administrativ. Viclenia asta e demascătă însă chiar de presa maghiară.

Și am putea, la rândul nostru, să-l infundăm pe onorați nepoți și cuscii ai „neamurilor“ prin următoarele întrebări: Dar oare acum trei ani nu s'au ales unanim dl N. Mladin, alături de dl Dr. T. Popescu? Și de ce pe aleșii Butenilor îi prezintăți ca o „decadență“ și nu amintiți de solgăbirăul Roxin și notarul comitatens Mărgineanț, aleși de protopopul Roxin și Putici?

Din „Biblioteca Noastră“, ridigeată cu multă pricepere și îngrijire de dl Enea Hodoș, profesor la institutul preparandial din Caransebeș, au mai apărut de curând și ni-s'au trimis următoarele broșurele:

Nr. 29. „Balade populare“, opt la număr, alese din poesile marelui nostru V. Alexandri;
Nr. 30. „Comoara“, „Capra cu șapte icozi“, două piese teatrale pentru copii, de N. Baias;
Nr. 31. „Două Novels“, de I. Slavici și A. Vlahuță.
Ca și cele de până acum, toate trei aceste din urmă broșurele ale „Bibliotecii

Noastre“ din Caransebeș — și ca tehnică, și ca cuprins sunt niște lucrări minunate, plăcute și folositoare pentru ori-și-care om cu carte, înosebi însă pentru școlarii mai înaintați. Ar fi un păcat să lipsească din casa fiecărui cărturar cu familie, dar mai virtos din bibliotecile noastre.

Fiecare exemplar se vinde cu 14 cr. (28 fil.) și se poate procura dela directorul numitelui bibliotecii, E. Hodoș în Caransebeș.

Necrolog. Isaia Faur, preot în Pâncota, a răposat în 720 și s'a înmormântat în 922 Aprilie 1900. A trăit 67 ani și a servit 53 ani. La înmormântare au asistat foarte mulți. Decedatul a fost un preot cu-cernic, om de inimă și Român bun.

† Ioan Gerasim, jude regeș de tablă a reposat în Alba Iulia în vârstă de 58 de ani și a fost înmormântat acolo în ziua de Paști. Fie-l țărina ușoară!

Cas de moarte. Din Comlaș (Sta Ana vechie) ni se scrie că în Sâmbăta mare a fost înmormântată acolo Sanda Butariu născută Russu, soția economului fruntaș Ioan Butariu. O plânge soțul nemângăiat, șapte copii, două surori și numeroase rudeni. Între cari și întâiul nostru redactor, căruia decedata i-a fost verișoară bună. Fie-l țărina ușoară.

La teatru în Vinerea patimilor. Administratorul mănăstirii d'acel Pavel Bufanu tocmai în Vinerea patimilor seara se afla în teatru din Oravița-m. Cu părere de rău trebuie să scriu despre purtarea sa necorespunzătoare: față de sfânta noastră mănăstire; mai este de notat: administratorul acesta în timpul sfintei slujbi dinaintea mormântului șede pe scaun pare că dănsul cugeță că se află în vre-o loje din teatru și nu dinaintea mormântului. În viața mea până acum nu am văzut așa lucru nici în alte biserici așa ceva nu s'a întâmplat. Poporul zice: popa de la mănăstire în Vinerea patimilor a fost la teatru, deci las aceste rânduri la judecarea Venerabilului Sinod eparchial. Cu deosebită atenție. Valea Călugăreului.

Nou canonic la Blaj. În locul de mutat prin moartea fostului canonic Elie gimnasiu din Blaj, di Aletimbru Oracari. Noul canonic este bine cunoscut ca profesor de științele naturale și de limba maghiară la numitul gimnasiu. Este om cu familie și încă în puterea vârstei.

Îmi țin de datorință plăcută a aduce și pe calea aceasta mulțumită mare inimosului mecenat, d-lui Dimitriu Negrean, carele pe spesele sale proprie în sumă de 140 fl. a făcut instrumentele necesare de gimnastică precum și inscripțiunea pentru inter-natul nostru diecesan din Beinși.

Beinși, 24 Aprilie 1900.

Nicolau Diamandi, rectorul internatului.

Un dar pentru Biserica. Creștinii buni și credincioși Alexă Saberca și soția Elena din Prilipețiu au dăruit sfintei noastre biserici un preț frumos dar, adică două cruci în preț de 25 cor., care s'au pus pe templa sf. Istar una de dreapta și alta de stânga crucii domnului Iesus Christos, care în Joia Paștilor s'a sfințit în chip serbătoresc și s'a și răstăcut la loc. Primească și pe această cale mulțumire și noi întreg poporul rugăm pe bunul Dumnezeu ca se înmulțească fructul vâlc dumnezeu și a următorilor și să le respătească din sinul său pentru acest dar frumos. Prilipeți în 24/11 Aprilie 1900 cu toată stima: Ilie Saberca cantor-bisericesc.

Mulțumiri aduce Dimitrie Lăpușcă, comerciant în Arad Șega (Drumul Pecteliei) tuturor tinerilor români, cari a doua zi de Paști au luat parte la jocul ce s'a ținut în localul nou ce a deschis.

Într'adevăr, e bine că Românii la Român să se ducă și să stea departe de Oveți.

Cum o poate păți Jidanul obraznic. Un tiner țărân de-al nostru ne scrie următoarele: Că totuși creștinii buni, așa și noi Românii din Târnova (comitatul Aradului) comună românească, au serbat Sfintele Paști cu bucuria și evlavă născută Românului. Însă chiar și de astă dată, bucuria această a fost conturbată în parte de o lipă

de Jidan, prieten — se înțelege în felul său — al șovinismului unguresc. Noi, tineretul, lucinse em de sfintele sărbători un joc românesc, și tocmai când mai bine ne petreceam, eai că se vîră între noi un puu de Jidan cu păiaria îmbrobodită de tricolorul unguresc. Noi ne întrebăm: ce are să caute acest tricolor între noi feciorii de Român, și încă purtat chiar de un Jidan? L'am provocat dară, să dea jos din pălărie acest tricolor cu pricina, dacă vrea să stea între noi. Lipitoarea de Jidan însă n'a vrut; ba începuse chiar să se obraznicească cu noi. Atunci câțiva feciori l'am luat între noi, i-am luat tricolorul și în locul lui i-am pus tricolorul nostru. El atunci s'a obraznicit și mai tare, și noi am fost siliți să-l tragem o mică bătaie, ca să ne țină minte, că doară nu noi l'am poftit între noi. — Câți ca el, toți ca el s'o pătească. X.

Secretul unui bătrân: O istorioară din viață, foarte interesantă, a apărut deja în a 18 a ediție. Edițiile de până acum s'au trecut deja aproape de tot. Cel-ce totuși se interesează de această extraordinară de instructivă istorioară despre un bolnav vindecat, — o poate ave dela Eugen V. Feller în Stabica Nr. 135, pe lângă trimiterea înainte a unei mărci de 10 filer. (A se vedé detali în inseratul de pe pagina din urmă).

Subscrierul dau în arândă pe mai mulți ani o locuință corespunzătoare, în care se află ducheau și birt corespunzător — Locuința mea se află în ulița principală în mijlocul piațului. În comună avem 3 tîrguri și în toată Lunia piaț. — Cel ce voesc să arîndeze, să binevoiască a veni la mine. Berzova. Petru Băltian.

„Consum“ societate comercială pe acții. Un practicant pentru comptoir află aplicație momentană. Salar lunar 60 coroane. Rugărilor provăzute cu documente sunt a se adresa la subscrisa Blaj, 17/IV 1900. Direcție de „Consum“

Notarul public regeș
și-a delăs cancelaria notarială în Arad, strada: Széchenyi Nr. 1. Etajul I, poarta 1-a, vis-a-vis de casa orașului. N-rul telefonului 458.

Posta redacției. D-lui At. N. în Lipova. Că de ce lipsește numita foaie, întreabă pe Dr. A. Halic, casarul casinei D-Voastre. Nistor Bosioc, Berliște. Nu cunoaștem și nici ne scrii starea lucrurilor d'acolo. Nu putem deci răspunde. Mai bine e să vă adresați unui avocat român de p'acolo. Sâmbăteni. Dacă din vina preotului s'a dat școala ca loc de joc și s'au spart ferestrele, aduceți vorba în comitetul parochial, care are dreptul și datoria să facă rîndueală. În fol nu se pot publica toate lucrurile mărunte. S. A. Buteni. N'are drept să vă ia pământul cu silă — I. Morcan, Sz. cs. Dar nu ne scrii lămurit ce anume lucruri rele a săvârșit. Înșiră-le pe scurt. N. Băiaș lui Vasilie, Sasca. Indată ce le vine rândul. Sunt multe aici. T. C. în Sicliu. Asemenea lucruri nu se pot pune în foaie. Al. Ar. Valea Călugăreului. Trimite 1 coroană. Măscă. Dacă așa se poartă Ioan Badaș de bună seamă că numai de lauda nu e vrednică.

ULTIMĂ CUVENT. Căpitanul. — Ioane, dacă vei fi în stare să desvești pe calul meu de sfodărituri, capeți dela mine 5 coroane. (după 8 zile) Ioane, într'adevăr, al dracului ameroase — na-ți 5 coroane! Spune mi însă o telegramă desvețat tu calul de sfodărituri! Francisc Iosif. Ion. — Foarte ușor Iosifina și Marele Când calul începea să au feliicitat personal pe galeată de apă româniei. Căpitanul dăruie a Românilor, cari se află coroane, înșiră, a feliicitat pe M. S. Regele Carol să spu exprimă devotamentul ei. Seara a avut loc o plimbare cu sacle. Orașul a fost feric iluminat.

Mijloc de vindecare indispensabil!

Marca legală a firmei.

Din nici o familie să nu lipsească:

Vindecare sigură și grabnică îndeplinește:

O istorie adevărată. Secretul unui bătrân. După trimiterea înainte a porto de 10 fileri, se trimite gratuit.

neintrecut de minunat în efect și de mii de ori probatul

FLUID-ELSA

al lui FELLER

examinat și aprobat de autoritățile sanitare, care ajută de minune la

„Aș fi murit de mult, dacă n'aș fi întrebuințat vestitul Fluid Elsa al lui Feller. Lui îi pot mulțami viața. Așa scrie Sig. Racz din Földes.

vindecarea celor mai multe boale externe și interne. Așa de pildă: Friguri, Junghiuri, durere de oase, Peumă, Tusă Catar, dureri de stomach, diaree, dureri de pept de cap și de dinți, greață, slăbie, leșin, durere de ochi etc. etc. le vindecă grabnic și sigur. Prețul: 12 sticle împreună cu indiciile pentru folosire: cor. 5.; 24 sticle: cor. 8.60; 48 sticle: cor. 16. Francat: prin rambursă postală sau trimițând înainte prețul le expediază singurul preparator:

EUGEN V. FELLER

apotecă la „Helligen Dreifaltigkeit“ (Sf. Treime) în Stubica Nr. 185. (comitatul Zagreb.)

„Mi voui spune și scrie fiecăruia, că numai Fluidul-Elsa al lui Feller mi-a scăpat viața“, așa scrie Stefan H. Szabó din Pákozd.

Fiecăruia i-se recomandă cu toată căldura

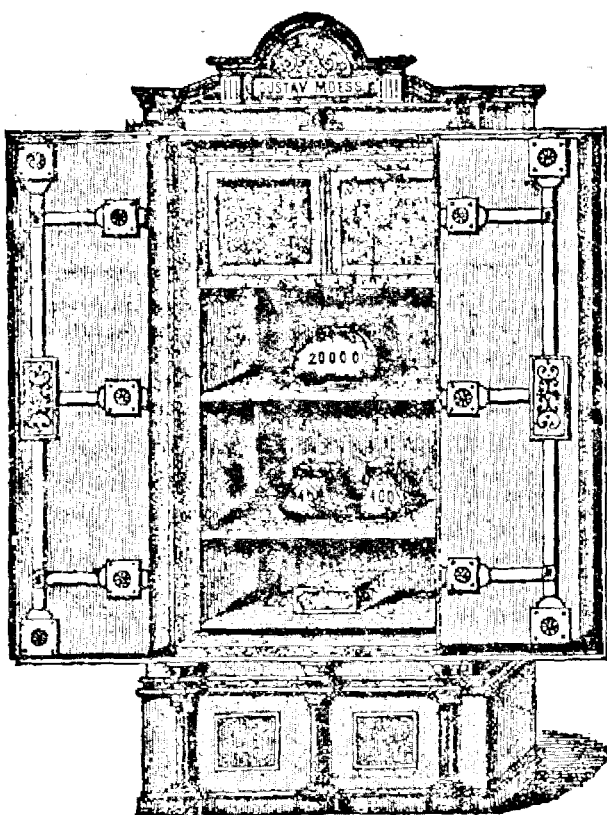
Pilulele-Rhebarbara

ale lui FELLER, prov. cu marca „Elsa“. Vindecă sigur și fără dureri: mistuirea rea și neregulată, sgârșitură de stomac, încuierea stomacului limbric, anemii, gălbănirea etc. etc. 1 rud (6 cut.) împreună cu explicațiunile la întrebuințare: coroane 4 franco. — Depozite principale în Budapesta: în apotecile: *Josif Török* (strada Király 12), *Bela Zoltán* (strada N.-Korona, 23).

O istorie foarte interesantă din viața: Secretul unui bătrân, după trimiterea înainte a francaturii de 10 fileri, se trimite gratuit.

Toate cu efect de vindecare admirabil!

Fabrică de Casse.

În atelierul meu se construiesc

Casse de fer

obicinuite, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargerei.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel

Orice spargere e absolut imposibilă fie cu ori-ce instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termen de 24 ore orice casă nu se vor pute găuri.

Rog deci On. public, care are trebuință de Casse de fer să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-mă că va fi pe deplin satisfăcut.

Pentru biserici și comune liferez casse pe lângă solvire în rate după învoială.

Lista prețurilor gratuit și franco.

Cu disti să stimă:

GUSTAW MOESS

fabrică de casse

SIBIU Strada Poplăcei-mari Nr. 8.

Cercati

și Ve veți convinge!!

Că în „PRAVALIA“ ce și-a deschis Fabrica însoțirii călțunarii din Arad în palatul „Minoriiților“ strada bisericii (Templom-uteza.) Veți găsi tot felul de ghetă trainice, de call tate excelentă, fason elegant și cu prețuri ieftine încât on. public nu mai este expus se cumpere cu bani scumpi fabricațiuni slabe din străinătate.

Asortiment bogat de papuci pliiș, pentru dame.

Comande după măsură se primesc și se execută prompt.

Ne rugăm pentru spriginul binevoitor al On. public, pentru sub coaje, în umblarea și ocularea. În valora această nisuință a noastră și ea în acest

Cu toate că fizice și micii industriași ai orașului nostru.

vremuri vechi acest ram totuși prelegerea aceasta a fost cu viu interes, căci e mare meșteșug.

Albu în acest studiu.

Al 3-lea punct din program a fost de prelegerea învățătorului Dimitrie Prunes, chiar

Direcțiunea însoțirii.

Cu toată stima:

Banca generală de asigurare mutuală. „TRANSILVANIA“

423 6-41

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rentă.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele Arad, Bichis, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15-50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de întabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși îmi-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4 1/2 și 5% pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile ș. moșii

Szűcs F. Vilmos

ARAD, F6-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.